

Riigikogu
sotsiaalkomisjon

08.12.2021 nr 5-4/2021-141-1

Saadetud e-posti aadressidele riigikogu@riigikogu.ee; siret.kotka@riigikogu.ee

Seisukoht ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõule¹

Austatud Riigikogu sotsiaalkomisjoni liikmed

Riigikogu menetluses on ravimiseaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu [205 SE](#), mille väljatöötamiskavatsus nägi ette müügiloata ravimite ja ravimite valmistamiseks vajalike toimeainete sisseveoõiguse andmist haiglaapteekidele. Riigikogu menetluses olev seaduseelnõu haiglaapteekidele sisseveoõiguse andmist ette ei näe, seda ei müügiloaga ega müügiloata ravimite osas. Sellele vaatamata on Riigikogus seaduseelnõu 205 SE menetluses see teema jätkuvalt päevakorral olnud ning turusalised on selle kohta esitanud vastakaid seisukohti. Tuleb ka märkida, et haiglate sõltuvuse vähendamine ravimihulgimüüjatest, parandamaks ravimite kättesaadavust, pole sugugi uus teema ning selle üle on varemgi mõtteid vahetatud ja eelnõusid koostatud.

Järgnevalt esitab Konkurentsiamet oma seisukoha ning soovib Riigikogu liikmetel veelkord kaaluda haiglaapteekidele sisseveoõiguse sätestamist ravimiseaduses, pidades silmas muu hulgas järgmisi kaalutlusi:

- Eestis on ravimite hulgimüügi alal konkurentsiolukord teadaolevalt halb, kuna turg on kontsentreerunud väikese arvu ettevõtjate kätte. Vaatamata 01.04.2020 jõustunud üldapteegi ja ravimite hulgimüüja integratsiooni keelule ei ole toimunud hulgimüügiturul tegelikku elavnemist ega suurte hulgimüüjate turujõu vähenemist. Vastupidi, turuliidri osatähtsus ja läbirääkimiste jõud on üksnes suurenenud.²
- [Ravimituru ülevaatest](#) selgub, et Eesti hulgimüüjate müügikäibest moodustab müük haiglaapteekidele 107,1 milj. eurot, mis on 30% humaanravimite turumahust (võrdluseks müük üldapteekidele 69% ehk 247,8 milj. eurot). Tegemist on märkimisväärse osakaaluga ravimiturust, milles peitub konkurentsi seisukohalt oluline potentsiaal.

¹ Konkurentsiamet on varem avaldanud samasisulisi seisukohti 08.08.2019 sotsiaalministrile ning 08.11.2019 justiitsministrile saadetud kirjades.

² Ravimiameti andmetel müüsid 2020. aastal humaanravimeid üld- ja haiglaapteekidele ning teistele asutustele 31 ravimite hulgimüügi õigust omavat ettevõtjat. 81% humaanravimite turumahust moodustasid kolm suuremat hulgimüüjat: Tamro Eesti OÜ (32%), Magnum Medical OÜ (32%) ja Apteekide Koostöö Hulgimüük OÜ (17%). Viimane lõpetas 2020. lõpus tegevuse ning sellega seoses kasvas Magnum Medicali turuosa ligikaudu 50%-ni.

- Juhul kui haiglaapteegid saavad õiguse osta ravimeid mitte üksnes Eesti, vaid ka teiste EL liikmesriikide hulgimüüjate, samuti otse tootjate käest, siis seeläbi avaneb haiglatel võimalus osta ravimeid odavamalt. Kuid mitte üksnes seda. Täiendava hinnakonkurentsiga kaasneks Eesti hulgimüüjatele surve pakkuda haiglatele ja nende varustatavatele tervishoiu- ja sotsiaalasutustele ravimeid odavana hinnaga.

Konkurentsiamet leiab eelnevat arvestades, et haiglaapteekidele müügiiloata ravimite sisseveoõiguse andmine kombinatsioonis RavS § 30 lõikes 4 ettenähtud varustamise õigusega oleks kindlasti samm õiges suunas, mis aitaks parandada ravimite kättesaadavust haiglapatsientide jaoks. Kuid konkurentsi elavdava meetmena jääks selle sammu mõju suhteliselt tagasihoidlikuks. Seda seetõttu, et müügiiloata ravimite osakaal ravimiturust on alla 2% (vt [Ravimiameti statistika aastaraamat 2021](#), lk 9).³ Hinnakonkurentsi suurendamiseks ning seeläbi ravikindlustusraha kokkuhoiu saavutamiseks on mõistlik rakendada kogu haiglate raviminõudluse potentsiaali. Arvestades ühelt poolt ravimite hulgimüügi kehva konkrentsiolukorda Eestis ning teiselt poolt haiglate võimekust hulgimüüjatele konkurentsi pakkuda, tuleks seetõttu kaaluda haiglaapteekide sisseveoõiguse laiendamist mitte üksnes müügiiloata, vaid ka müügiiloaga ravimitele.

Nii ajalooliselt kui ka praegusel juhul on valdavalt hulgimüüjad⁴ olnud sellise võimaluse vastu, nähes ühe ohukohana haiglaapteeki pidava haigla sõltumatuse kadumist seeläbi, et haiglal ravimite sissevedajana tekiks surve mõjutada haiglaravis kasutatavat ravimivalikut lähtuvalt oma ärielistest kaalutlustest.

Esiteks ei taga ka kehtiv süsteem iseenesest, et haiglaravis oleks alati võimalik kasutada ravimeid, mida arstid peavad kõige efektiivsemaks, seda põhjusel, et ravimivalik sõltub täielikult hulgimüüjate ärihuvidest ja tahtest neid riiki sisse vedada. Tegelikult on see tekitanud tarnete viibimisi ja ravimivaliku vähenemist. Kehtiva süsteemi muutmine võimaldaks neid olukordi tulevikus vältida.

Teiseks tuleb märkida, et tervishoiuteenuste osutamine on rangelt reguleeritud valdkond ning arstidel on kohustus jälgida, et ravimikasutus oleks meditsiiniliselt põhjendatud. Seetõttu kui väidetakse, et sisseveoõiguse laiendamise korral tekib Põhja-Eesti Regionaalhaiglal või Tartu Ülikooli Kliinikumil ärihuvi haiglas kasutatavate ravimite valiku kitsendamiseks või mõne ravimi eelistamiseks ilma meditsiinilise põhjendusega, siis jääb täiesti arusaamatuks, mil viisil haiglad sellised otsused läbi viiksid.

Seejuures on oluline, et haiglaapteegid kohustuvad hankima ravimeid riigihanke korras (vastav kohustus on olnud siiani ning see säilib ka peale sisseveoõiguse laiendamist). Hanke tulemusel valib haiglaapteek pakumustest toimeaine põhiselt odavaima ravimi. Seetõttu ei teki haiglaapteegis/haiglas hanke järgselt valiku olukorda, kuna sama otstarbe ja toimeainega ravimit on reeglina ainult üks.

Seega haiglaapteegi puhul on ravimite käitlemise korraldus põhimõtteliselt erinev olukorrast väljaspool haiglat kolmnurgas arst-apteek-patsient. Viimasel juhul on tõepoolest oluline tagada ühelt poolt ravimi väljakirjutaja ja teiselt poolt müüja range lahutatus, et arstid säilitaksid väljakirjutatavate ravimite valikul sõltumatuse ravimimüüjatest ja -tootjatest. Haiglates kasutatav ravimivalik selgub aga hanke tulemusel ning sõltumata haigla

³ 2020. aastal 359 miljoni euroni küündinud ravimituru mahust moodustasid müügiiloata ravimid 5,8 miljonit. Näiteks võrreldes 2016. ja 2017. aastate andmetega on see ligemale 1,5 miljoni võrra enam, kuid samal ajal on ravimituru maht kasvanud ligikaudu 60-70 miljoni võrra.

⁴ Vt nt Ravimihulgimüüjate Liidu 03.11.20 kirja „Ravimiseaduse muudatusettepanekutest. Vastulause PERH ja EHAS märkustele“, kättesaadav [205 SE eelnõu lehelt arvamuste alt](#).

sisseveoõiguse olemasolust või puudumisest haiglaarst seesuguste valikute ees ei seisa. Haiglaapteegi kaudu toimub tervishoiuteenuse osutaja enda varustamine haiglaraviks vajalike ravimitega, kusjuures haigla põhitegevuseks on ja jääb tervishoiuteenuse osutamine, mitte ravimikaubandus.

Eelnevat arvestades ei teki seadusemuudatuse tulemusel haiglates arstidele survet hakata ilma meditsiinilise põhjendusega eelistama mõnda ravimitootjat ja tema toodangut. Hankekohustus koos kavandatava sisseveoõiguse laiendamisega loob haiglaapteekidele üksnes võimaluse hankida ravimeid rohkematelt pakkujatelt.

Konkurentsiameti hinnangul saab haiglaapteegi sisseveoõiguse laiendamine avaldada üksnes positiivset mõju ravimivalikule ja -hindadele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor